

30TH SYDNEY LATIN SUMMER SCHOOL

15-19 JANUARY 2024
UNIVERSITY OF SYDNEY

**Special Interest
Group 1**

TUTOR:
John Weretka

I. LIUTPRAND VISITS CONSTANTINOPLE

6.5

De admirabili domo quae dicitur Magnaura, et susceptione nuntii.

Est Constantinopólim domus palatio contingua mirae magnitudinis seu pulchritudinis, quae a Graecis, per u loco digammae positam, Magnaura, quae 'magna aura' dicitur. Hanc itaque Constantinus, cum ob Hispanorum nuntios, qui tunc eô noviter venerant, tum ob me et Liutefredum hoc modo praeparari iussit. Aerea, sed deaurata, quaedam arbor ante imperatoris sedile stabat, cuius ramos itidem aerae diversi generis deaurataeque aves replebant, quae secundum species suas diversarum avium voces emittebant. Imperatoris vero solium huiusmodi erat arte compositum, ut in momento humile, exelsius modo, quam mox videretur sublime; quod immensae magnitudinis, incertum utrum aerei an lignei, verum auro tecti leones quasi custodiebant, qui cauda terram percutientes aperto ore linguisque mobilibus rugitum emittebant. In hac igitur duorum eunuchorum humeris incumbens ante imperatoris praesentiam sum deductus. Cumque in adventu meo rugitum leones emitterent, aves secundum speties suas perstreperent, nullo sum terrore, nulla admiratione commotus, quoniam quidem ex his omnibus eos qui bene noverant fueram percontatus. Tercio itaque pronus imperatorem adorans caput sustuli et, quem prius moderata mensura a terra elevatum sedere vidi, mox aliis indutum vestibis penes domus laquear sedere prospexi; quod qualiter fieret cogitare non potui, nisi forte eo sit subvectus argálio quo torcularium arbores subvehuntur. Per se autem tunc nihil locutus, quoniam, etsi vellet, intercapedo maxima indecorum faceret, de vita Berengarii et sospitate per logetham est percontatus. Cui cum consequenter respondissem, interprete sum innuente egressus et in datum mihi hospitium mox receptus.

6.6

De donis, quae nuntius Berengarii imperatori fecit de suis rebus ex parte Berengarii, qui nihil misit.

Sed nec hoc pigeat memorare, quid tunc pro Berengario egerim, scilicet ut agnoscatur quanta hunc caritate dilexerim et cuiusmodi ab eo reconpensationem pro bene gestis acceperim. Hispanorum nuntii et nominatus Liutefredus, domini nostri tunc regis Ottonis nuntius, magna ex eorum dominorum parte munera imperatori Constantino detulerant. Ego vero Berengarii ex parte nihil praeter epistolam, et hanc mendatio plenam, detuleram. Aestuabat itaque non parum hac pro verecundia animus et, quid super hac re faceret, cogitabat attentius. Aestuanti autem et mihi nimium fluctuanti mens suggessit quatinus dona quae imperatori mea ex parte detuleram Berengarii ex parte conferem, parvumque munus, prout possem, verbis ornarem. Optuli autem loricas optimas VIII, scuta optima cum bullis deauratis VII, coppas argenteas deauratas II, enses, lanceas, verva, mancipia IIIlor carzimasia, imperatori nominatis omnibus preciosiora. Carzimasium autem Greci vocant amputatis virilibus et virga puerum eunuchum; quod Verdunenses mercatores ob immensum lucrum facere et in Hispaniam ducere solent.

6.7

De eo quod imperator nuntium Berengarii ad mensam invitat.

His ita gestis, imperator me post triduum ad palatium vocare praecepit, proprioque mecum ore locutus ad convivium invitat, magnoque post convivium me meosque asseculas munere

donavit. Verum quia narrandi se occasio intulit, qualis eius sit mensa, festis praecipue diebus, qualesque ad mensam ludi caelebrentur, bonum non opinor silere, sed scribere.

6.8

De admirabili domo Decanea et tribus magnis vasis aureis.

Est domus juxta yppodromum aquilonem versus mirae altitudinis seu pulchritudinis, quae Deccaneacubita vocatur. Quod nomen non ab re, sed ex apparentibus causis sortita est: deca enim Grece, Latine X, ennea IX, cubita autem a cubando inclinata vel curvata possumus dicere; hoc autem ideo, quoniam quidem X et IX mensae in ea, quae secundum carnem est, Domini nostri Jesu Christi nativitate apponuntur, in quibus imperator pariter et convivae non sedendo, ut caeteris diebus, sed recumbendo epulantur; quibus in diebus non argenteis, sed aureis tantum vasis ministratur. Post cibum autem aureis vasis tribus sunt poma delata, quae ob immensum pondus non hominum manibus, sed purpura tectis vehiculis sunt allata. Apponuntur autem duo hoc in mensam modo. Per foramina laquearis tres sunt funes pellibus deauratis tecti cum anulis depositi aureis, qui ansis, quae in scutulis prominent, positi, adjuvantibus inferius quattuor aut eo amplius hominibus, per vertibile, quod supra laquear est, ergalium in mensam subvehuntur eodemque modo deponuntur. Ludos denique quos ibi perspexerim, quia nimis longum est scribere, praetermitto; unum solummodo ob admirationem hic inserere non pigebit.

Relatio de legatione Constantinopolitana

§2. Pridie Nonas Iunii, ut superius scripsimus, Constantinopolim ante portam Caream venimus, et usque ad undecimam horam cum equis, non modica pluvia, expectavimus. Undecima vero hora non ratus Nicephorus nos dignos esse tam ornatos vestra misericordia equitare venire iussit, et usque in praefatam domum marmoream, invisam, inaquosam, patulam sumus deducti; octavo autem Idus sabbatho primo dierum pentecostes, ante fratris eius Leonis coropalati et logothetae praesentiam sum deductus, ubi de imperiali vestro nomine magna sumus contentione fatigati. Ipse enim vos non imperatorem, id est βασιλέα sua lingua, sed ob indignationem ῥῆγα, id est regem nostra, vocabat. Cui cum dicerem, quod significatur, idem esse, quamvis, quod significat, diversum, me ait non pacis, sed contentionis causa venisse; sicque iratus surgens vestras litteras, vere indignans, non per se, sed per interpretem suscepit, homo ipse ad personam satis procerus, falso humilis, cui si innisus homo fuerit, manum eius perforabit.

§3. Septimo autem Idus, ipso videlicet sancto die pentecostes, in domo, quae dicitur Στεφάννα, id est Coronaria, ante Nicephorum sum deductus, hominem satis monstruosum, pygmaeum, capite pinguem atque oculorum parvitate talpinum, barba curta, lata, spissa et semicana foedatum, cervice digitali turpatum, prolixitate et densitate comarum satis hyopam, colore Aethiopem, 'cui per mediam nolis occurrere noctem', ventre extensum, natibus siccum, coxis ad mensuram ipsam brevem longissimum, cruribus parvum, calcaneis pedibusque aequalem, villino, sed nimis veterinoso vel diuturnitate ipsa foetido et pallido ornamento indutum, Sicioniis calceamentis calceatum, lingua procacem, ingenio vulpem, periurio seu mendacio Ulyxem. Semper mihi domini mei imperatores augusti formosi, quanto hinc formosiores visi estis! Semper ornati, quanto hinc ornatiores! Semper potentes, quanto hinc potentiores! Semper mites, quanto hinc mitiores! Semper virtutibus pleni, quanto hinc pleniores! Sedebant ad sinistram, non in eadem linea, sed longe deorsum duo

parvuli imperatores, eius quondam domini, nunc subiecti. Cuius narrationis initium hoc fuit...

§57. Argolicûm non tuta fides; procul esto, Latine,
Credere, nec mentem verbis adhibere memento!
Vincere dum possit, quam sancte peierat Argos!
Marmore quae vario magnis patet alta fenestris,
Haec inaquosa domus, concluso pervia soli,
Frigora suscipiens, aestum nec saeva repellens:
Praesul ab Ausonia Liudprandus in urbe Cremona,
Constantinopolim pacis profectus amore,
Quattuor aestivis concludor mensibus isthic.
Induperator enim Bareas conscenderat Otto,
Caede simul flammisque sibi loca subdere temptans,
Sed precibus remeat Romanas victor ad urbes
Inde meis. Nurum promisit Grecia mendax,
Quae nec nata foret nec me venisse doleret,
Nec rabiem, Nicephore, tuam perpendere quirem,
Privignam prohibes qui nato iungere herili.
Imminet ecce dies, Furiis cum pulsus acerbis,
Ni Deus avertat, toto Mars saeviet orbe,
Crimine paxque tuo cunctis optanda silebit!

II. A STORY OF LEO VI, THE WISE

1.11

Qualiter Leo imperator a suis sit noctu captus et non agnitus custodiae traditus atque flagellatus, et qualiter custos carceris eum dimiserit, et quod ipse imperator se non flagellantes flagellaverit et flagellantes se honoraverit.

Nunc autem non pigeat libellulo huic res duas, quae eiusdem Basilii filius, memoratus Leo imperator augustus, memoria risuque dignas egit, inserere. Constantinopolitana urbs, quae prius Bizantium, Nova nunc dicitur Roma, inter ferocissimas gentes est constituta. Habet quippe ab aquilone Hungarios, Pizacenos, Charazos, Rusios, quos alio nos nomine Nordmannos appellamus, atque Bulgarios nimium sibi vicinos; ab oriente Bagdas; inter orientem et meridiem Egipti Babiloniaeque incolas; a meridie vero Africam habet et nominatam illam nimium vicinam sibique contrariam insulam Cretae. Caeterae vero quae sunt sub eodem climate nationes, Armeni scilicet, Perses, Chaldei, Avasgi, huic deserviunt. Incolae denique civitatis huius, sicut memoratas gentes divitiis, ita etiam sapientia superexcellunt. Moris quippe eorum est, ne a vicinis gentibus obprimantur, singulis quibusque noctibus per totius civitatis bivium, trivium quadriviumque armatos milites causa custodiendae civitatis, qui eam invigilent, ponere; fitque ut, si post crepusculum quemquam deambulantem aliquô custodes offenderint, captus protinus verberibusque caesus, custodia pervigili compedibus in carcere strictus usque in crastinum ad publicum producendus servetur. Hoc denique pacto non solum ab hostibus, verum etiam a latronibus inlaesa civitas custoditur. Leo itaque imperator augustus, vigilum fidem constantiamque probare volens, solus post crepusculum e palatio descendens, ad primam pervenit

custodiam. Quem ut vigiles fugientem et quasi metu se declinantem viderunt, comprehensum, quis esset quoque pergeret, interrogarunt. Qui e multis unum se esse et lupanar petere dixit. Cui mox: 'Caesum te acriter' inquit 'compedibusque strictum usque in crastinum reservabimus.' Quibus respondit: 'Μη αδελφοι μη! Accipite quod porto, permittite ire quo volo.' Qui duodecim acceptis aureis eum protinus dimiserunt. Inde vero transiens, ad secundam venit custodiam; quo, quemadmodum et in prima, captus datisque XX aureis est dimissus. Ad tertiam deinde dum venisset, est captus verum non ut primo ac secundo datis aureis est dimissus, sed ablatis omnibus, compedibusque graviter strictus, pugnis flagrisque diu verberatus, custodia usque in crastinum producendus servatur. His itaque discendentibus, custodem imperator ad sese carceris vocans: 'φιλε μου' inquit 'Leonem imperatorem nostin?' 'Qui' inquit 'noscere possim, quem vidisse me non meminerim? Ad publicum sane, raro quamquam, dum procedit, a longe (quia propter nequeo) cum intueor, mirabile quoddam et non hominem videre videor. Dare autem te operam quo hinc inlaesus exeas, quam id percontari, tibi commodius est. Non aequae vos, σε εις την φιλακην και αυτον εις το κρυσσοτρικλινον, fortuna fovet. Parva sunt haec, graviora addantur vincula, ne sit spatium de imperatore meditandi.' Cui: 'Desine' inquit, 'desine! Ipse enim sum Leo imperator augustus, qui de palatii dignitate non bono omine prodii.' Carceris autem custos, sperans non vera esse quae dixerat: 'Egon' inquit, 'hominem impurum, bona sua cum meretricibus abligurientem, imperatorem credam? Quoniam temet tu neglexisti, pro te ego dispitiam mathesin. Αχουσον, Mars trigonus, Saturnus Venerem respicit, Juppiter quadratus, Mercurius tibi iratus, Sol rotundus, Luna in saltu est, mala fortuna te premit.' Imperator vero: 'Ut' inquit 'vera probes esse quae dico, dum matutinale dederint signum (ante enim non ausi sumus), mecum ad palatium potiori quam ego descenderim omine venito. Si me ut imperatorem non istuc recipi videris, occidito: non minoris quippe criminis erit me imperatorem dixisse, si non sum, quam aliquem occidisse. Si vero te ob id mali quicquam pati formidas, haec fatiat mihi et Deus addat, si non potius praemium quam pro hac re sumes supplitium.' Igitur credulus carceris custos effectus, dato, ut imperator dixerat, matutinali signo, eum ad palatium usque comitatur. Cumque eodem venisset, mirabiliter sicut a se noscentibus susceptus, comitem suum exanimatum admiratione nimia reddidit. Sane dum dignitates omnes huic occurrere, laudes reddere, adorare, soccos detrahere, alia atque alia pro se quemque facere contemplaretur, emori ei tunc atque vivere satius esset. Cui imperator: 'Contemplare' inquit 'nunc mathesin, et si vere quo huc adveneris omine dixeris, veram te augurandi scientiam habere probabis. Prius tamen, quaeso, quid morbi sit proferas, quod te tam pallidum reddidit.' Cui: 'Parcarum' inquit 'optima CLOTO iam nere desiit; LACHESIS vero intorquendo laborare amplius non cupit; saevissima autem harum ATROPOS solam imperii tui sententiam expectat, ut fila, articulos in condilum contrahens, rumpat. Palliditatis autem vultus mei causa est, anima a capite descendisse secumque in inferiorem corporis partem sanguinem perduxisse.' Subridens igitur imperator: 'Recipe' inquit 'animam, recipe, et cum hac bisbinas aureorum libras adsume; nulli vero de me, nisi aufugisse, respondeas.' His ita gestis, imperator vigiles qui se captum dimiserant, quique caesum custodiae manciparant, venire praecepit; quibus et ait: 'Vigilantibus vobis custodiamque civitati praebentibus, numquid fures aliquando adulterosque offenditis?' Qui eum pretio accepto dimiserant, nil se vidisse responderant; qui vero caesum illum custodiae manciparant, ita responderant: 'Praecepit δεσποτια σου η αγια ut, si vigiles post crepusculum quemquam aliquo deambulante offenderent, captum protinus verberibusque caesum custodiae traderent. Tuis itaque, dominator sanctissime, jussionibus

nos parentes, hac quae presentem praecessit diem nocte, quendam lupanarian percurrentem cepimus, flagellavimus, carcerique impositum imperio tuo sancto producendum servavimus.' Quibus imperator: 'Cito' inquit 'ut in medium producat, potestas imperii mei etiam atque etiam imperat.' Nec mora, vinctus ut dicatur percurrunt; quem dum aufugisse audierent, semivivi ad palatium sunt reversi. Quod cum nuntiassent imperatori, mox imperator se exutum nimisque iis caesum ostendens: 'δευτε!' inquit 'μη διλησεται! Ipse ego sum quem flagellastis quemque e carcere nunc aufugisse confiditis. Scio enim, et vere credo, quod non imperatorem, sed imperatoris inimicum tundere cogitastis. Hos, qui me non ut imperatorem, sed ut latronem vitaeque meae insidiatorem dimisere, mortetenus verberatos urbe expelli bonisque omnibus privati mea non solum cupit, verum etiam perversorum divitiis dono.' Quod quam prudenter egerit, paternitas tua in hoc animadvertere poterit, quoniam caeteri extunc civitatem diligentissime custodire, hunc etiam absentem quasi praesentem sperare. Sicque factum est ut imperator amplius de palatio noctu non descenderet, et sui omnia fideliter custodirent.